

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0501U000419

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-12-2001

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Узбек Іван Харлампійович

2. Uzbek Ivan Kharlampijovych

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 03.00.16

Назва наукової спеціальності: Екологія

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 28-11-2001

Спеціальність за освітою: 7.130102

Місце роботи здобувача: Дніпропетровський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: 49600, м. Дніпро, вул. Ворошилова, 25

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство аграрної політики України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 08.051.04

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Код за ЄДРПОУ: 02066747

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, 72, м. Дніпро, Дніпропетровський р-н., Дніпропетровська обл., 49010, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дніпропетровський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: 49600, м. Дніпро, вул. Ворошилова, 25

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство аграрної політики України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 34.35.51

Тема дисертації:

1. Еколого-біологічна оцінка едафотопів техногенних ландшафтів степової зони України (на прикладі Нікопольського марганцеворудного басейну).
2. Ecological biological assessment of technogenic landscapes edaphotopes in steppe zone in Ukraine (using the Nikopol manganese ore basin as an example).

Реферат:

1. Дисертація присвячена еколого-біологічній оцінці едафотопів техногенних ландшафтів як основи цілеспрямованої рекультивациі порушених земель. Показано, що найбільшу еколого-біологічну відповідність техногенним едафотопам в степу України мають багаторічні бобові трави. Вперше для практичних цілей рекультивациі пропонується математична модель розрахунку еколого-біологічних характеристик кореневих систем рослин і прогресивний рамковий спосіб відбору ґрунтових монолітів з коріннями. Вперше при біологічній рекультивациі земель виявлено характер транслокаційного процесу у досліджуваних видів та особливості розвитку їх підземної частини. Встановлено, що основою створення первинних консортивних зв'язків є кореневі системи рослин, які стають осередками концентрації елементів ґрунтової родючості.

Показано, що едафотопи техногенних ландшафтів мають високий стимулюючий ефект для розвитку мікроорганізмів. Культурфітоценози сприяють збільшенню їхньої чисельності та стабілізації конструкції мікробного співтовариства на рівні, що відповідає фізико-хімічним властивостям едафотопу. Вперше визначена інтенсивність розкладання коренів рослин у товщі едафотопів техногенних ландшафтів. Виявлено рівень ферментативної активності едафотопів та складено градації ступенів їхньої біогенності. Вперше розроблена стратегія біологізації едафотопів техногенних ландшафтів. Результати дослідів впроваджені у виробництво гірничорудних та сільськогосподарських підприємств, а також увійшли в навчальні програми біологічних і агрономічних факультетів вузів.

2. This dissertation is devoted to the ecological-biological appraisal of disturbed landscapes as a basis of reclamation of disturbed lands. It is shown that the most appropriate initial amelioration of disturbed lands is growing perennial legumes. Most important for practical use in reclamation are the proposed mathematical models of the ecological-biological characteristics of the plant root systems and their progression through different depths of the soil monolith. Preliminary investigations found the characteristics of translocation within the investigated species, especially in the underground parts. This showed that the mass of roots focused around roots which were effective at concentrating the elements essential for plant growth. It was shown that the disturbed lands strongly stimulated the development of microorganisms. Agricultural plant communities provides the best improvement and stability of the quantity of microbial communities in accordance with the physical-chemical characteristics of this disturbed land. The first intensive investigations involved the decomposition of plant roots of varying horizons of these landscapes. This research showed the level of enzyme activity in this disturbed soil, and its involvement in the steps of soil biogenesis. A strategy of biological reclamation is presented. The results of the research can be used by the mining and agricultural enterprises, and in teaching agronomy and biology.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хазієв Фангат Хаматович

2. Хазієв Фангат Хаматович

Кваліфікація: д.б.н., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Царик Йосип Володимирович

2. Царик Йосип Володимирович

Кваліфікація: д.б.н., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стефурак Василь Петрович

2. Стефурак Василь Петрович

Кваліфікація: д.б.н., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зверковський Василь Миколайович
2. Зверковський Василь Миколайович

Кваліфікація: д.б.н., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

ТРАВЛЄЄВ Анатолій Павлович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

ТРАВЛЄЄВ Анатолій Павлович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.